

Permanent onttrekkingsverbod in de vallei van het Merkske

Het Merkske is een onbevaarbare waterloop op de grens tussen België en Nederland. Om deze ecologisch waardevolle vallei nog beter te beschermen tegen de impact van droogte wordt een permanent onttrekkingsverbod ingesteld vanaf 23 mei 2025.

De vallei van het Merkske ligt in het zuiden van Brabant (vanuit Nederlands oogpunt) en in het noorden van Antwerpen (vanuit Belgisch oogpunt). Deze regio van de Noorderkempen kent een zeer grillige landsgrens met verschillende enclaves. Water stopt echter niet aan de grens. Het Merkske loopt meermaals van het ene land naar het andere en zo vormt zijn loop voor een groot deel de grens tussen Nederland en België. Als grenswaterloop is het Merkske in het verleden nauwelijks rechtgetrokken, waardoor de waterloop nog een relatief goede meanderende structuur heeft.

Foto 1: luchtbeeld van het Merkske met meanderende structuur (foto: Senne Verschraegen)

De vallei van het Merkske staat ook bekend om de waardevolle ecologie in het gebied. In de zomers van 2020 en 2022 leidde droogte tot gedeeltelijke droogval van de waterloop. Visbestandmetingen, uitgevoerd door Provincie Antwerpen, toonden de voorbije jaren aan dat de ecologie van het watersysteem kwetsbaar is voor droogte en dat zowel proactieve als reactieve droogtemaatregelen nodig zijn.

De waterbeheerders van het Merkske (Waterschap Brabantse Delta (NL) en Provincie Antwerpen (BE)) voeren al jaren een grensoverschrijdend herstelbeleid. Met duurzame beekherstelmaatregelen zoals takkenbossen en sedimentsuppletie wordt gewerkt aan een klimaatbestendige waterloop. Deze beekherstelmaatregelen lopen nog meerdere jaren. Toch valt in zeer droge perioden niet uit te sluiten dat er zelfs met de voorziene beekherstelmaatregelen toch nog waterschaarste optreedt in het Merkske. Eerdere droge zomers leerden dat de afstemming van een onttrekkingsverbod over de landsgrenzen heen niet eenvoudig is omwille van verschillende wetgeving en procedures. Dit zorgde voor onduidelijke en ongewenste situaties waarbij de verbodsbepalingen verschilden van oever tot oever.

Volgens de bevoegde waterbeheerders van Provincie Antwerpen en Waterschap Brabantse Delta biedt een permanent onttrekkingsverbod de beste bescherming voor het watersysteem en de ecologie. Het is bovendien een duidelijke maatregel naar watergebruikers en aangelanden. Na positief advies van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) en het provinciaal droogteoverleg van provincie Antwerpen voert gouverneur Cathy Berx een permanent onttrekkingsverbod in vanaf 23 mei 2025. Ook langs Nederlandse zijde is er een voornemen om een permanent onttrekkingsverbod in te stellen waarmee een grensoverschrijdende bescherming voor de vallei van het Merkske wordt gerealiseerd.

Foto 2: Het Merkske nabij Castelré (foto: Geert Brosens)

Kaartmateriaal

De exacte locatie van het afgebakende stroomgebied kan u raadplegen via de kaart in bijlage of op de online kaarten via onderstaande links.

De stand van zaken van de onttrekkingsverboden en een interactieve kaart zijn te raadplegen via www.gouverneurantwerpen.be en <https://www.provincieantwerpen.be/aanbod/dlm/dienst-integraal-waterbeleid/droogte/onttrekkingsverbod.html#actueel>.

(Let wel: omdat de uitbreiding van het onttrekkingsverbod op 23 mei 2025 ingaat, zullen deze online kaarten pas vanaf die dag geactualiseerd zijn.)

Wat is een onttrekkingsverbod en zijn er uitzonderingen?

Zo'n verbod betekent dat er geen water uit een onbevaarbare waterloop mag worden opgepompt. Er zijn enkele uitzonderingen, het beperkt onttrekken van drinkwater voor vee dat in de wei staat of voor de hulpdiensten in geval van nood wanneer er geen alternatief voorhanden is. Daarnaast kan de bevoegde waterloopbeheerder wateronttrekkingen machtigen die via een gravitaire overloop met vaste hoogte werken. Die moet zo ingesteld zijn dat onttrekking onder een ecologisch minimumpeil niet mogelijk is. De precieze voorwaarden zijn opgenomen in het besluit van de gouverneur.

Het permanent onttrekkingsverbod heeft geen impact op bestaande of nieuwe vergunningen voor grondwateronttrekking. Een onttrekkingsverbod is voor alle duidelijkheid geen irrigatieverbod.

In bijlage

- Politiebesluit 'Permanent Onttrekkingsverbod provincie Antwerpen 22.05.2025'
- Kaart met het stroomgebied van het Merkske
- Kaart met overzicht van permanente onttrekkingsverboden in provincie Antwerpen
- Lijst met betrokken gemeenten

Perscontact:

Sara Claes

Kabinetsadviseur – communicatieverantwoordelijke gouverneur Cathy Berx

T 03 240 50 52 - M 0476 50 55 91

E Sara.Claes@provincieantwerpen.be

Kris Huijskens

Droogte- en hemelwatercoördinator – Dienst Integraal Waterbeleid Provincie Antwerpen

T 03 240 54 71 - M 0473 83 99 79

E Kris.Huijskens@provincieantwerpen.be

Gouverneur Cathy Berx vertegenwoordigt de provinciale, gewestelijke (Vlaamse) of federale (Belgische) overheid in de provincie Antwerpen. In die hoedanigheid vormt de gouverneur de schakel tussen de vier bestuurlijke niveaus: de federale overheid, de Vlaamse overheid, de provincie en de steden & gemeenten. Zij woont de provincieraden bij en zit de deputatie - het politieke hart van de provincie- voor. Als commissaris van de Vlaamse regering houdt zij bestuurlijk toezicht op de gemeenten en OCMW's en kan zij beslissingen vernietigen die strijdig zijn met de wetten, decreten en besluiten van de federale of Vlaamse regering. Als commissaris van de federale regering heeft de gouverneur vooral taken op het gebied van ordehandhaving, veiligheid en crisisbeheer.

